

Ramme for en professionsrettet diplomdidaktik

Dannelsesidealer, kompetencekrav og læringsmål

Diplomdidaktikken udvikles ud fra dannelsesidealer for og kompetencekrav til velfærdsorganisationernes professionelle og er styret af læringsmål, jf. kvalifikationsrammen for videregående uddannelse.

Diplomdidaktikken understøtter udvikling af professionel kompetence, og retter derfor opmærksomhed på mål for denne kompetence.

Bag formuleringen af kompetencemål ligger idealer for professionel virksomhed, og foran kompetencemålene står videns- og færdighedsmål for konkrete undervisningsforløb. Idealerne for dannelse af professionel identitet, etik og virksomhed bliver til i en løbende kritisk reflektiv proces i samfundet, og i uddannelsessammenhængen sættes udvikling af den kompetence, som der er behov for i den professionelle virksomhed, på dagsordenen. Derfor undersøger en professionsrettet diplomdidaktik løbende og kritisk reflektivt disse idealer og kompetencebehov og omformer dem til læringsmål i uddannelsessammenhængen.

Professionelle kompetencer består i at vurdere videns gyldighed og kunne anvende den bedst begrundede kendte viden og færdighed professionelt relevant i en given kontekst og i givne relationer med udvisning af

ansvarlighed, handlekraft og dømmekraft i situationen og på baggrund af en etik for professionel virksomhed. Her indgår også en kompetence til at tage ledelse af situationen, så det bliver muligt at handle professionelt i den, og det indebærer en kompetence til at kunne indgå i de sociale relationer, der er nødvendige for det professionelle virke.

Professionel kompetence er desuden at kunne undersøge problemstillinger systematisk. Det gælder også undersøgelse af egen og kollegers praksis. Dertil kommer en kompetence til kritisk refleksion over denne praksis på et fagprofessionelt grundlag og en kompetence til at identificere behov for udvikling og iværksætte udvikling af praksis. Endelig understøtter en professionsrettet diplomdidaktik også udvikling af læringskompetence, der udvikler den professionelle færdigheder i og motivation for kontinuerligt og aktivt at kunne tilegne sig, skabe og dele viden i samarbejde med andre med henblik på at mestre krav og udfordringer i den professionelle virksomhed.

Læringsforudsætninger og deltagerperspektiver

Klassisk har didaktikken et fokus på kundskaber og færdigheder, den lærende har med sig, som kan danne afsæt for ny læring. Endvidere ses et fokus på den lærendes følelser og holdninger og erfaringer og interesser, ligesom et fokus på barrierer for læring hos den enkelte bliver indtænkt. I en professionsrettet diplomdidaktik inddrages det perspektiv, hvorfra de studerende ser den professionelle virksomhed, den identifikation de foretager af de professionelle udfordringer professionen står overfor, den lærendes identitet som fagprofessionel samt den erfaringsbaserede viden om professionspraksis, den lærende bringer med sig.

Således rummer blikket på forudsætninger for læring samt på deltagerens perspektiv på det læringsrum de træder ind i, såvel et blik på ressourcer som på barrierer, og der gælder et relationelt og kontekstuel syn på såvel ressourcer som på vanskeligheder.

Uddannelseskonteksten – dens konkrete rum, situationer og relationer – er medskaber af ressourcer og læringsvanskeligheder, og derfor ses ressourcer og læringsvanskeligheder ikke ensidigt som noget, den studerende har eller ikke har, men som noget der opstår for den studerende i konteksten. Derfor retter diplomdidaktikken fokus på at skabe både deltagelsesmuligheder i undervisningsmiljøet, som skaber forudsætninger for læring, samt muligheder for at gribe til forskellige læringsstrategier og arbejde på forskellige niveauer.

Skabende og lærende processer

Klassisk ser et didaktisk fokus på læreprocesserne på, hvordan læringen foregår, på hvilke arbejdsmåder der anvendes, på deltagelses- og samarbejdsformer samt på spørgsmålet om den lærendes med- og selvbestemmelse.

Her er diplomdidaktikken optaget af læreprocesser og undervisningsformer, hvor de studerendes egen problemidentificerende, undersøgende og problemløsende aktivitet er i centrum.

Vi er optaget af læreprocesser og undervisningsformer, der giver deltagelsesmuligheder for alle studerende, fører til erkendelser om det professionelle arbejde og den professionelle institution, til gode professionelle løsninger samt udvikler læringskompetence og forbereder til læreprocesser i arbejdslivet.

I diplomdidaktikken er vi optaget af at fremme udvikling af læringskompetence, som er professionelt relevant både i forhold til læring i det professionelle arbejdsliv og i forhold til at forberede til videre uddannelse. Udvikling af læringskompetence indebærer at deltagerne retter deres opmærksomhed på egen udvikling af viden, færdigheder og kompetencer.

Når vi taler om skabende og lærende processer baseres det på en konstruktivistisk læringsforståelse, hvor den lærende ses som producerende sin egen læreproces i interaktion med sine omgivelser.

Det skabende søger altså at understrege et fokus på læreprocessen som en skabelsesproces, hvor underviserens rammesætning og hvor deltagerens konkrete deltagelse og interaktion er central i forhold til, hvorledes læreprocesserne faktisk iværksættes og udfoldes.

Roller, positioner og relationer

Klassisk er der fokus på lærerrollen og den studerendes rolle og på relationer mellem lærer og studerende og mellem studerende i uddannelsesorganisationens kontekst.

Lærerrollen i diplomuddannelsen rummer stærk faglig ekspertise, der kan introducere til og vejlede den studerende i arbejdet med den bedst begrundede kendte viden på området.

I diplomdidaktikken udfordrer vi de traditionelle roller. De studerende har også selvstændig professionel erfaring og adgang til stærke, relevante vidensressourcer, og kan bringe denne viden og færdighed ind i undervisningen.

Vi sigter mod, at studerende og lærere indtager en fælles rolle som aktive deltagere i udviklingen af den professionelle praksis og bidrager til udvikling af stærke professionelle løsninger i velfærdsorganisationerne.

Relationen mellem lærer og studerende bliver også en samarbejdede relation om udvikling af den professionelle opgaveløsning.

Diplomdidaktikken sigter mod, at de studerende ikke indtager en rolle som passive modtagere af formidlet viden, men selv er aktivt undersøgende og videnskabende og selv udvikler den professionelle opgaveløsning.

Diplomuddannelsens undervisere påtager sig et medansvar for udvikling af den professionelle praksis.

Rum, rammer og læringsmiljø

Rum, rammer og læringsmiljø vedrører klassisk uddannelsens kontekst med sigte på det fysiske, psykiske og æstetiske undervisningsmiljø samt et sigte på *rammerne*, der omfatter love og regler, studieordninger, økonomi og organisation, bygninger, udstyr og skolekultur. I diplomdidaktikken rettes en særlig opmærksomhed mod at belyse, hvorledes professionens praksis bringes ind i læringsrummet, samt hvorledes rummet omvendt også omfatter deltagerens praksis som sted, hvor den skabende og lærende aktivitet finder sted. Gennem medialisering af uddannelsen bryder vi i det hele taget forestillingerne om læringsrummets grænser.

Læringsrummet der skabes, er et midlertidigt rum, som diplomdidaktikken forstår som afgørende ramme om de mulige læreprocesser. Diplomdidaktikken fokuserer på baggrund af en konstruktivistisk læringsforståelse på det sociale rum og interaktionen i rummet som fundametal forudsætning for læreprocesserne.

Der arbejdes med fysiske og virtuelle læringsrum, som tilbyder synkrone (samtidige) og asynkrone (ikke-samtidige) praksisformer – på tværs af tid, sted og rum. Anvendelse af digitale ressourcer kan i den forbindelse udfordre traditionelle forestillinger om læringsrummets grænser.

I diplomdidaktikken er det centralt eksplicit at indtænke og agere med rammerne samt at skabe håndtering af de givne rammer. Fokus er rettet mod at håndtere sammenhænge mellem diplomuddannelse, professionens praksis samt den professionelle virksomhed, der skal udvikles.

I diplomdidaktikken sættes fokus på at etablere et trygt og nysgerrigt *læringsmiljø*, der på én gang tager afsæt i deltagernes forudsætninger og erfaringer og samtidig understøtter en undersøgende og eksperimenterende tilgang samt giver rum og mangfoldighed til deltagernes arbejde med læreprocesserne og med forskellige læringsstrategier.

Praksisudvikling

Diplomdidaktikken er forpligtet på udvikling af den professionelle praksis. Dette sker gennem den læring deltagernes uddannelsesvirksomhed producerer, og gennem det udviklingsblik og de -overvejelser

deltagernes uddannelsesdeltagelse afstedkommer. Diplomdidaktikken ønsker altså, at deltagernes læring afsættes som udvikling af deres egen og deres organisationers praksis.

En klassisk pædagogisk-didaktisk problemstilling er, hvordan det, der læres i uddannelseskonteksten, kan anvendes i den kontekst, den er tiltænkt. Uddannelse foregår i skolastiske rum, mens det lærte skal anvendes i andre situationer uden for skolerummet. Klassisk omtales tematikken som transfer, altså hvorledes overføres læringsresultaterne til den praktiske anvendelseskontekst?

I diplomdidaktikken har vi en opmærksomhed på de forskellige logikker, der hersker i henholdsvis uddannelsens arena og praksisarenaen. Diplomdidaktikken iagttager de forskellige logikker, som råder i de respektive arenaer, og den iagttager den såkaldte samspilstematik, der fokuserer på at skabe samspil mellem de to arenaer. Her er der ikke alene tale om teknisk overførsel mellem konteksterne, men tillige om hvorledes arbejdspladserne er i stand til at sætte det lærte i spil.

Blikket rummer altså dels en opmærksomhed på at udfordre deltagerne på deres mulige anvendelse i praksiskonteksten, dels en opmærksomhed på, hvilke organisatoriske forandringer, der kan være nødvendige ude i praksis i bestræbelsen på, at det ny-lærte faktisk kan sættes i spil.

Diplomdidaktikken forstår tematikken som et spørgsmål om transformation, hvor omsætningen af det lærte fordrer fortsættelse af læringen efter uddannelsen. Det fordrer, at læring fortsætter i praksis, i hele organisationen, med henblik på at udfordre, kvalificere og udvikle praksis.

Ressourcer og læremidler

Ressourcer og læremidler understøtter en given læreproces. I fokus er relationen mellem læringskontekst, læringsmål og teknologi. *Ressourcer* er en bred samlebetegnelse for alle de redskaber, der kan befordre en given læreproces. De kan være didaktiserede og designet til at opfylde et konkret læringsmål (f.eks. en pædagogisk artikel, en lærebog), ligesom de kan være ikke-didaktiserede og fordrer, at underviseren selv didaktiserer ressourcen (f.eks. en film, en hjemmeside på nettet). *Læremidler* er pr. definition altid didaktiserede og oftest designet til at understøtte bestemte dele af en læreproces. Ressourcer og læremidler kan være analoge og/eller digitale.

I diplomdidaktikken er et særligt fokus rettet mod de tegnbaserede ressourcer (tekst, tal, ord, lyde og blandinger af disse), hvormed man kan søge, lagre, skabe, dele og modificere tegn. I disse år undergår tegnbaserede ressourcer store ændringer både hvad angår form og indhold. Ikke mindst anvendelse af digitale, tegnbaserede ressourcer er en særlig udfordring. Der udvikles og udbydes i stigende omfang digitale ressourcer i form af devices, platforme og apps. På diplomuddannelsen arbejdes med udvikling af

en digital kultur, herunder udvikling af en bred teknologi- og medieforståelse, der sikrer, at fokus flyttes fra artefakt (genstand) til kontekst (pædagogisk praksis). En særlig opmærksomhed er rettet mod anvendelse af digitale ressourcer til understøttelse af udvikling af læringsmiljø samt til indløsningen af læringsmålene. I den forbindelse arbejdes med at belyse, hvorledes forskellige former for ressourcer (devices, platforme og apps) kan understøtte bestemte del af læreprocessen.

Vurdering og evaluering

Diplomdidaktikken er under løbende udvikling på grundlag af systematiske metoder til dokumentation og vurdering af undervisningskvaliteten, undervisningsmiljøets kvalitet og de studerendes læringsudbytte.

Vi vurderer løbende, om de professionelle løsninger, vi fremmer udvikling af gennem vores uddannelsesaktivitet, er stærke i professionel praksis. De studerende er selv deltagere i vurdering og evaluering af processer og resultater, og vi inddrager samarbejdspartnere i vurderingen og evalueringen. Vi arbejder systematisk og rutinepræget med løbende evaluering, der involverer alle deltagere, pædagogiske og øvrige medarbejdere og ledelse og nære samarbejdspartnere.

Evalueringmetoderne udvikles, så de fører til valide data, opleves som relevante og meningsfulde af alle involverede og kan anvendes til udvikling af praksis.

Evalueringmetoderne er procesorienterede, systematiske, strategiske og dialogiske, og evalueringen er knyttet til en udviklingsstrategi for organisationen herunder kompetenceudviklingsstrategi for medarbejderne.

Tekst udarbejdet af Leon Dalgas Jensen, Ole Christensen & Henrik Rander